

Vyhodnocení realizačního projektu záchranného programu krasce dubového (*Eurythrea quercus*) v ČR v roce 2024

V následujícím textu jsou uvedeny aktivity (kurzívou), které byly naplánovány k realizaci v roce 2024 a způsob jejich realizace. Číslování jednotlivých kapitol respektuje členění textu záchranného programu (ZP). Koordinátory ZP pro krasce dubového byli v roce 2024 Mgr. Václav John (do 31.5.2024) a Mgr. Karolína Vengerová (od 1.6.2024), realizaci ZP dále zajišťují Ing. Jiří Neudert (RP Jižní Čechy), Mgr. Antonín Krása, Mgr. Pavel Dedek (RP Jižní Morava), Mgr. Tomáš Ernest Vondřejc (RP SCHKO Bílé Karpaty) a Ing. Luděk Čech a RNDr. Petr Mückstein (RP Vysočina).

3.1 Péče o biotop

3.1.1 Prosvětlování vybraných porostů

a

3.2.1 Strhávání kůry a ořez větví na vybraných stromech

Prosvětlování zahuštěných porostů je klíčovým opatřením záchranného programu, klíčové pro podporu zanikajících populací. Na rok 2024 (s předpokladem realizace na podzim 2024, případně na jaře 2025) je plánována další fáze prosvětlení v NPR Divoká Oslava na Náměšťsku, kde prosvětlovací zásahy proběhly již v letech 2022 a 2023.

V rámci realizaci zakázky spočívající v prosvětlení porostů v NPR Stará a Nová řeka na Třeboňsku bylo naplánováno i stržení kůry na vybraných stromech. Zásahy budou dokončeny na jaře 2024 a v dalších letech bude vyhodnocena jejich efektivita.

Realizace:

V NPR Divoká Oslava došlo v roce 2024 k realizaci následovných opatření:

1. Odstranění 28 ks dřevin průměru 11-20 cm a nálet nad 3 m výšky (průměr do 10 cm) na ploše 0,026 ha.
2. Výsadba 50 ks prostokořenných sazenic dubu letního autochtonního původu velikosti 26-35 cm do vybudovaných oplocenek.
3. Sběr žaludů z autochtonní populace dubu letního, část získaného osiva byla vyseta do nově instalovaných oplocenek, zčásti jako vylepšení do již existujících oplocenek.
4. Na vybraných místech byly vybudovány 3 drátěné oplocenky rozměru 2 x 2 m, výšky 1,8 m, do kterých bylo vysazeno celkem 15 ks prostokořenných sazenic dubu letního autochtonního původu. Další 35 sazenic bylo použitých na vylepšení výsadeb ve stávajících oplocenkách z roku 2023, kde část sazenic zašla vlivem sucha v létě 2023.

5. Na vybraných 5 místech v nejbližším okolí solitérů či skupin starých dubů letních došlo k odstranění vybraných dřevin (habr obecný, výjimečně lípa srdčitá a dub zimní) v podúrovni tak, aby došlo k oslunění odumírajících částí kmenů a silných větví. Těžba vytvořila 5 menších světlin do 4 arů každá, tj. bez vzniku evidenčních holin.

V NPR Stará a Nová řeka na Třeboňsku byly stejně jako v roce 2023 provedeny managementová opatření na podporu krasce zahrnující iniciaci tvorby biotopu na dřevinách (ořez větví, loupání kůry, transport kmenů), odstranění náletu, ochrana dubů proti okusu zvěří

3.1.2 Vytvoření elektronické databáze osídlených stromů

Databáze byla vytvořena v roce 2023. Na letošní rok je naplánována ještě oprava některých dílčích nedostatků zjištěných v roce 2023 (např. mechanismus převodu dat do databáze NDOP).

Realizace:

Databáze byla vytvořena dle plánu během roku 2023, aktuálně ještě zbývá zajistit pravidelný přenos dat do Nálezové databáze ochrany přírody (NDOP) a přístup zbývajícím mapovatelům.

3.1.5 Výsadba dubů a jejich ochrana před zvěří

V okolí Veselí nad Moravou, tedy izolované lokality v rámci jihomoravské populace je do budoucna potřeba zajistit výsadbu alejí dubů, aby vznikly koridory propojující výskyt v zámeckém parku s okolní krajinou. Pro rok 2024 je cílem postoupit v tomto opatření dále a zajistit výsadbu dubů (s předpokládanou realizací v roce 2024, případně první polovině roku 2025).

Realizace:

Byla zahájena jednání směřující k přípravě projektu, který zajistí propojení stávající populace ve Veselí nad Moravou s okolními lesy. Zahájení projektu je plánováno na rok 2025.

3.3 Monitoring

3.3.1 Monitoring velikosti populace a stavu obsazených stromů

V roce 2024 je po dvou letech plánován opět monitoring na lokalitách NPR Divoká Oslava, Třeboňsko a zámecký park ve Veselí nad Moravou. Dále je zvažován monitoring na lokalitě Boří les. V roce 2023 byl náhodně zjištěn nový výskyt v areálu Zoo Zlín – Lešná, ke kterému došlo pravděpodobně dovozem klád s výskytem krasce z oblasti Soutoku. Na rok 2024 je tak plánováno přidat tuto lokalitu mezi lokality monitorované, a to s předpokládanou frekvencí 1x za 2 roky.

Realizace:

Monitoring byl v roce 2024 realizován na lokalitách NPR Divoká Oslava, Třeboňsko, zámecký park ve Veselí nad Moravou a v areálu Zoo Zlín. Z výsledků monitoringu na Třeboňsku a v NPR Divoká Oslava vyplývá, že početnost populace je o něco vyšší, avšak počet obsazených

stromů zůstává téměř stejný. Ve Veselí nad Moravou byl zjištěn nárůst početnosti obsazených stromů i počtu výletových otvorů. Na nově objevené lokalitě v areálu Zoo Zlín byly výletové otvory zjištěny celkem na čtyřech stromech.

3.5 Výchova a osvěta

3.5.2 Osvěta odborné veřejnosti a pracovníků ochrany přírody

Na rok 2024 je v plánu napsat odborný článek (publikace pravděpodobně v časopise Příroda), informující o novém záchranném programu pro krasce dubového, jeho obsahu a plánech do budoucna.

Realizace:

Článek nebyl v roce 2024 dokončen a jeho publikování jsme odložili na rok 2025.

Jiné

Na začátku roku 2024 proběhne pravidelné setkání realizačního týmu k ZP pro krasce dubového.

Realizace:

Pravidelné setkání proběhlo podle plánu dne 15. 4. 2024 ve složení Václav John (AOPK ČR; koordinátor ZP), Radek Hejda (AOPK), Jiřina Gaťáková (AOPK), Tomáš Ernest Vondřejc (AOPK), Václav Křivan, Ondřej Konvička a Ivana Jongepierová (AOPK). Po setkání proběhla exkurze v zámeckém parku ve Veselí nad Moravou, kde byly sledovány terénní zásahy ve prospěch krasce.

13. 11. 2024 proběhlo na Ústředí AOPK v Praze setkání realizačního týmu ZP pro krasce dubového, kterého se zúčastnili Karolína Vengerová (AOPK ČR; koordinátor ZP), Václav John (AOPK), Radek Hejda (AOPK), Tomáš Ernest Vondřejc (AOPK), Jana Fuglíková (MŽP), Martin Škorpík (NP Podyjí), Petr Kozel (AV ČR), Michaela Helclová (AV ČR), Lukáš Čížek (AV ČR) a David Hauck (AV ČR). Online se připojili Ondřej Konvička, Kateřina Španihelová (MŽP), Antonín Krása (AOPK) a Luděk Čech (AOPK). Na setkání byla představena nová koordinátorka ZP a byl ustanoven realizační tým Záchranného programu pro krasce dubového. Monitorovatelé také představili výsledky monitoringu v roce 2024 a následně byly diskutovány plány na příští rok.

Jako optimální místa setkání na příští rok bylo vybráno Třeboňsko a Praha.

Shrnutí realizace ZP v roce 2024:

Ve druhém roce realizace záchranného programu pro krasce dubového proběhl monitoring na 4 lokalitách (Třeboňsko, NPR Divoká Oslava, Veselí nad Moravou, Zoo Zlín). K monitoringu byla využita monitorovací aplikace vytvořena AOPK. Současně byly realizovány managementové zásahy na lokalitách NPR Divoká Oslava a NPR Stará a Nová řeka na Třeboňsku.

Financováno Evropskou unií. Údaje a informace zveřejněné v tomto vyhodnocení realizačního projektu vyjadřují názor či stanovisko pouze Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, nikoliv Evropské unie ani CINEA. Evropská unie ani CINEA nejsou odpovědny za jakékoliv použití informací, které toto vyhodnocení realizačního projektu obsahuje.